

נוסח לא מתוקן

פרוטוקול מס' 318
מישיבת ועדת הכספים

יום ב', ט' בסיון התשמ"ו - 16.6.86, סעה 10.00

נ כ ח ו :

א. ספירא - היו"ר חברי הוועדה:

- י. ארידור
- י. ארצי
- מ. בר-און
- פ. גרופר
- ד. דנינו
- א. ויינסטיין
- א. ורדיגר
- י. כהן
- י. מצא
- ע. סולודר
- ע. עלי
- ש. עמר
- י. צבן
- ח. רמון
- א. שלום
- ס. בן-שלמה
- ג. שפט
- ד. תיכון
- מ. איחן

- א. קרסנר - מזכיר הוועדה
- א. דמביץ - היועץ המשפטי לוועדה
- ס. אלחנני - יועצת כלכלית
- מ. איזנברג - קצרנית

מוזמנים:

- א. לוי - מטרת הבינוי והסיכון
 - ד. שטרן - מרכז הקבלנים
 - מסלחת של מרכז הקבלנים
 - י. גולדשמידט - חברת גולדשטיין
 - מ. חג"ר - חברת רסקו
 - ע. שגב
 - מ. פרידמן
 - י. דרורי
 - ר. חקלאי
 - א. גבאי
 - א. סביון
 - מ. דייבורג
- מטרת האוצר -

1418

(נגן בל ביום 25.6.86)

סדר-היום:

הצעות לסדר-היום

סיוע לקבלנים פרטיים

סינויים בתקציב לשנת 1986 - פנייה מס' 32 של הממונה
על החקציבים (סולל-בונה)

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) - אמיסיה של
תדיראן הנפקות (1986) בע"מ ואמיסיה של לאומי, חברה למימון
בע"מ

- - - - -

מלא מקום היו"ר י. ארידור:

אני פותח את הישיבה.

הצעה לסדר-היום לחברת-הכנסת עדנה סולודר.

ע. סולודר:

אני חוזרת על הצעתי לדון בנושא השחלות כבד בארץ. אמנם מסדה לב
נמצאת בדרכה לניתוח בארצות-הברית, אבל אני מציעה שאנו נדון בנושא ואני
מציעה שתוקם קרן לנזקקים כדי שלא יצדקו למגביות צבוריות.
נושא שני שאני מבקשת לדון בו הוא - אנשים נתבעו על הפקעות מחירים,
אך כיון שנציגי משרד התעשייה והמסחר אינם מופיעים לבתי-המשפטים התלונות
מתבטלות והמשפטים אינם נערכים. אנחנו אטרנו תקציב לפיקוח על המחירים.
לא יעלה על הדעת שתלונות לא יחבררו בבית-המשפט.

היו"ר י. ארידור:

חעבירי קטעי העתונים עליהם את מסחמת ליועצת הכלכלית של הוועדה.

ס. אלחנני:

תעבירי אותם לשר התעשייה והמסחר.

היו"ר י. ארידור:

אם חבר הוועדה רוצה לפנות לשר דרך הוועדה, אני בעד הפרוצדורה הזאת.

ד. תיכון:

מי שעוקב אחרי הסיוע האמריקאי לישראל, יודע שהסיוע הזה מגיע השנה
ל-20% מהתקציב, דהיינו ל-20% מהתל"ג. מבקרים עתה בישראל פרופ' סטנלי פישר
ופרופ' הרברט סטיין. אני מבקש שעוד השבוע יוזמנו שני הפרופסורים לסיחה
בוועדת הכספיה, כדי שנשמע מה יש להם לומר לחברי הוועדה באשר למצבה הכלכלי
של המדינה.

היו"ר י. ארידור:

אני תומך בבקשה. הגב' סמדר אלחנני תביא בקשה זו לפני היושב ראש
הקבוע של הוועדה.

הצעה לסדר-היום לחבר-הכנסת ארצי.

י. ארצי:

"ידיעות אחרונות" מאתמול קראתי כתבה, שעקב ביטול הפיקוח על
מחירים, התייקרו מוצרים שונים ב-10% עד 35%. ומדובר במוצרים עממיים
כמו צעצועים וכלי-בית. זה עומד בסחירה מוחלטת לדברים ששמענו כאן, כאילו
הפיקוח על המחירים הוא חסר משמעות. הייתי מבקש לזמן את נציג משרד התעשייה

והמסחר, כדי שיתן לנו תשובה ספציפית.

היו"ר י. ארידור:

אני הייתי מציע, שיפנו בטם הוועדה לקבל הסברים, ואם ההסברים לא יספקו, נזמין נציג משרד החקלאיה והמסחר.

י. ארצי:

זני מסכים.

נושא שני שאני מבקש להעלות לדיון הוא - לפני שבועים דנו בהעברת כספי הסיוע לחקלאים, וספציפית ליטובים בקו העימות. היתה הבטחה כמעט חגיגית של שר החקלאות, שהם מצאו נוסחה להעביר את הכסף. מבדיקה שערכתי מתברר, שלא דובים ולא יער, הכסף לא הועבר, אין נוסחה. בדקתי את העניין גם באוצר. הכסף מונח כאבן שאין לה הופכין במשרד החקלאות. אני מציע שתהיה התערבות של הוועדה כדי להתיר את הפלונתר הזה. כל פלונתר ניתן להתרה.

היו"ר י. ארידור:

גם בעניין זה ממלאה-מקום מזכיר הוועדה חיקח ממך את החמר, תפנה למשרד החקלאות ותקבל תשובה.

י. צבן:

מונחת לפנינו בקשה להעברה תקציבית של כספים למימוש ההתחייבויות לגבי עובדי "אחא". אני מקבל טלפונים שמטוועלים לכספים אלה כמה חדשים. בסך הכל מדובר בפיצויים עלובים מאד. אולי היועצת הכלכלית של הוועדה, תוכל לדאוג לכך שהנושא הזה יועלה היום על סדר-היום של הוועדה?

נושא שני שאני מבקש להעלות הוא - עדכון מדרגות המס. אני מבקש שהוועדה תדון בעדכון מדרגות המס. העובדים במסך לא קבלו תוספת יוקר מזה ארבעה חדשים. יקבלו עכשו תוספת יוקר, שהיא 70% מהמדד, וכאשר אין עדכון מדרגות המס בפועל מקבלים רק מחצית ההתייקרות. אמנם החוק מחייב 3 חדשים, אבל אני מבין שהיתה הבנה והסכם עם ההסתדרות, שבכל פעם שיהיה חטלום תוספת יוקר, יהיה עדכון מדרגות המס.

הבא
אני רוצה להטיב בקיצור לסתי הטענות המועלות כנגד זה: לאחת - בחודש

יהיה עדכון רגרסיבי ויהיה צורך לבטלו. אפשר להסדיר זאת על-ידי כך שהעדכון יהיה בייצור הצפוי ולא יהיה צורך לבטלו. והטענה השניה - שחלה עלייה בשכר. אצל עובדי המגזר הציבורי זה לא קרה. שם השחיקה נמשכת. גם אצל הגימלאים נמשכה השחיקה.

היו"ר י. ארידור:

זו בעייה רצינית, והיושב ראש הקבוע של הוועדה יחליט לגבי הדיון בה. הצעה לסדר-היום לחבר-הכנסת גרשון שפט.

ג. שפט:

קראנו בעתונים, שכל העבודות שתבוצענה בארץ במסגרת הקמת תחנת "קול אמריקה" תבוצענה בידי צוותים זרים ולא מקומיים. למרות שוועדה זו אינה נכנסת לדיונים פוליטיים ולא למו"מ, כבר קרה שעמדו לחתום על הסכם הסחר החפשי, וועדת הכספים חירותה דעתה שיש לשנות את ההסכם, וכך זה נעשה. בעניין העבודות הקשורות בהקמת "קול אמריקה", אני חושב שהוועדה צריכה לפנות לממשלה, על-מנת שבמו"מ ייקבע שיכללו בהסכם על ביצוע העבודות קבלנים מקומיים שמצב העבודה אצלם קשה וזה יכול להקל עליהם.

אני יודע שזה עניין של הפעלת לחצים מדיניים, ואנחנו יודעים מה

מצב היחסים עם ארצות-הברית, אבל חשוב שגם ממשלת ישראל תהיה נחונה ללחצים

על-מנון שהוכל לומר במו"מ שגם היא נחונה ללחצים.

היו"ר י. ארידור:

אינני בטוח שכך הם פני הדברים.

ח. רמון:

האמריקאים חובעים שלא יהיו בפרויקט זה מפעלים ישראליים.

היו"ר י. ארידור:

צריך לברר זאת עם אחד הטרים.

ח. רמון:

הטרים רוצים בכך, אבל האמריקאים עומדים על דעתם.

ג. שפט:

לחץ על הממשלה יקל עליה במו"מ.

היו"ר י. ארידור:

מי מחפל בזה?

ח. רמון:

הטר אמנון רובינסטיין.

אני התכוונתי לקיים דיון על נוכח זה בוועדה לעניני בינוי ושיכון.

יש בקסה של החבר'ה מחבל הערבה להסתלב בפרויקט הזה.

א. ורדיגר:

יש לפנינו בקסה להעברה תקציבית מהרזרבה לתקציב הבטחון בגין פרויקט

הלביא. אנחנו איננו יודעים מה קורה עם הלביא.

היו"ר א. שפירא:

אנו נקיים ישיבה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון. לאחר

מה שאמרו האמריקאים נבדוק, אולי יותר טוב להפסיק עכשו פרויקט הלביא, למרות שהשקענו 1,5 מיליארד מאטר להסקיע עוד 1,5 מיליארד ולהפסיק אחר-כך.

א. ויינסטיין:

האם הצוות שצריך לדון בסדרי הדיון בדו"ח ועדת בייסקי התכנס?

היו"ר א. שפירא:

עדיין לא.

א. שלום:

אדוני היושב ראש, מדי פעם אנו מעלים הצעות לסדר-היום, אך הן אינן מגיעות לדיון.

היו"ר א. שפירא:

אני מבקש לשבח עם מזכיר הוועדה ולבדוק מה נדון ומא לא.

י. ארידור:

היות והתעוררה סערה סביב השתתפותי בצוות לדיון על סדרי הדיון בדו"ח

ועדת-בייסקי, ואני הייתי מוכן לסייע לצוות, אני מוכן להסתחרר ממנו.

ח. רמון:

כאשר פנו אלי אנשים ועתונאים בענין השתתפותו של חבר-הכנסת ארידור בצוות זה, אמרתי שאינני רואה בכך פגם. יכול היה חבר-הכנסת ארידור לדרוש שהדיון יהיה במליאת הוועדה, ואז היה משתתף בו. אבל כיוון שהדברים התגלגלו כפי שהתגלגלו, אני שמח על הודעתו של חבר-הכנסת ארידור.

היו"ר א. שפירא:

אני רוצה להודות לחבר-הכנסת ארידור. לדעתי, הוא עשה שירות טוב לעצמו. היום מחפטים להשמיץ גם מי שאינם דתיים. דרך אגב, חבר-הכנסת וירשובסקי כתב לי מכתב בענין וכתב אותו עם דרך-ארץ. אני רוצה להבהיר: אנחנו היינו צריכים לקיים את הדיון במליאת הוועדה. ובדו"ח ועדת-בייסקי אין המלצה שחבר-הכנסת ארידור לא ישב בוועדת הכספים. אנחנו קבענו, כי במקום לדון במליאת הוועדה על סדרי הדיון בדו"ח ועדת-בייסקי נקים צוות מבין חברי הוועדה שידון בכך. זו איננה ועדת משנה לדיון על דו"ח ועדת בייסקי, אלא על סדרי הדיון בו במליאת הוועדה.

פנה אלי יושב ראש הוועדה לעניני בקורת המדינה, חבר-הכנסת ליבאי, שוועדת הכספים לא תדון על דברים כממילא הוועדה לעניני בקורת המדינה דנה עליהם. בהמלצות האיטיות בדו"ח ועדת-בייסקי, לא חשבנו לדון. כל יתר הענינים, הם בסמכותה של ועדת הכספים: ענין קופות הפנסיה, ענין קופות הגמל וענין טוק ההון.

אם חבר-הכנסת ארידור מודיע שהוא מבקש להסתחרר מהצוות - - -

י. ארידור:

אני מקווה שהדיון על עזיבתי את הצוות לא יהיה יותר ארוך מאשר הדיון על השתתפותי בצוות.

היו"ר א. שפירא:

אני אכנס את הצוות בימים הקרובים, ובצוות יהיו חברי הכנסת חיים רמון, יגאל כהן, מרדכי בר-און וגרשון שפט. אם חבר-הכנסת צבן רוצה להיות חבר בצוות, ידבר עם חבר-הכנסת בר-און.

סינויים בתקציב לסנת 1986

(פנייה מס' 32 של הממונה על התקציבים (סולל-בונה)

היו"ר א. שפירא:

רבותי, אני סיכמתי לפני מספר ימים, שבישיבה זו נצביע על פנייה מס' 32 של הממונה על התקציבים לגבי סולל-בונה.

ח. רמון:

הדיון נגמר.

מ. איתן:

לא, הדיון לא הסתיים.

היו"ר א. שפירא:

רבותי, לאחר שראיתי בישיבת חידושי הרי"ם איזה תוהו ובוהו עשו שם, ולמה יהודים מסוגלים להגיע, כבר אינני מתרגש מצעקות. לכן, אל תצעקו.

הדיון נגמר, נותרה רק ההצבעה, ודובר שנצביע ומייד לאחר ההצבעה, נקבל משלחות של הקבלנים על הסיוע לקבלנים הפרטיים. היות והאוצר הודיע שהוא מבקש להכניס חיקון לדברי ההסבר שבפנייה של הממונה על התקציבים לגבי

סולל-בונה, אני רוצה להקדים שמיצה המשלחות המוכרות בחוץ.

ח. רמון:

אני לא מסכים לפרוצדורה הזאת.

היו"ר א. ספירא:

היות והאוצר מביא דבר חדש, ויכול להיות שהסבר החדש יביא לפתיחת הדיון מחדש, אני אומר: היום נצביע על הפנייה של הממונה על החקציבים לגבי סולל בונה - ולא איכפת לי עד מתי נסב - אבל היות ומסלחות של הקבלנים נמצאות בחוץ, אני מציע שנשמע אותן ומייד אחר-כך אנו חוזרים לענין סולל-בונה.

ח. רמון:

כבודם של הקבלנים במקומו מונח. וכבר קרה שמסלחות חיכו הרבה יותר זמן. מה שמפריע לי בנושא סולל-בונה היא צורת הדיון. יש חברים שהופכים את סולל-בונה לבן-ערובה. שיגידו זאת. היה דיון ממצה בישיבה הקודמת, לא השאירו אבן על אבן.

י. מצא:

לא נכון, לא קבלנו חטובה על העסקה של סולל-בונה. לא כל החברים דברו. הדיון לא נגמר.

ח. רמון:

הדיון נגמר. יש הערה לאוצר. אני במקרה יודע מהי ההערה. אני מבקש שהאוצר יסביר את התיקון לדברי ההסבר. זה יקח דקה. מי שהסבר של האוצר משנה דעתו לגבי ההצבעה, יצביע בהתאם. אין פה יותר מה לדבר. נצביע.

אני מבקש שאף אחד לא יטול לעצמו מונופול על הקבלנים. יש חברים בסיעת המערך שעובדים בנושא הקבלנות הפרטית פי עשרה מחברי הליכוד. זו הערת אגב לגבי המצב שמנסים ליצור, כאילו יש צד אחד שכל-כולו דואג לקבלנות הפרטית ולמסחכנים, וצד אחד שדואג רק לסולל-בונה. אני רוצה לשים קץ לעיוות הזה. האמת היא, שצד אחד דואג לסולל-בונה ולקבלנות הפרטית, וצד אחד מתיימר לדאוג לקבלנות הפרטית ועושה רק פוזות.

אדוני היושב ראש, אני מבקש שתביא להצבעה פניית הממונה על החקציבים לגבי סולל-בונה.

ד. תיכון:

אכן סיכמנו שבתחילת ישיבה זו תהיה ההצבעה על פנייה מס' 32 של הממונה על החקציבים לגבי סולל-בונה. כדי שלא יהיו לך ספקות, חבר-הכנסת חיים רמון, אני אצביע נגד, מאחר וקבלתי חמר חדש שיש בו המון שאלות ומתעוררות בעייה פרוצדורלית לגבי הדרך שבה האוצר רוצה להעביר את הכסף. אילו עמדה לפנינו הצעת החלטה לאשר העברת 45 מליון דולר לסולל-בונה ישירות מהחקציב, וללא חכמולוגיה, הייתי מרים את ידי בעד. מאחר והוחמר שהועבר אלינו שנוי במחלקות ומתעוררות הרבה שאלות, אני מציע לכולם להאזין לדברים שאומר לפני ההצבעה, כדי להסב תשומת לב החברים לעובדות שנתגלו לי.

י. כהן:

אף פעם לא העמדנו אולטימטום. תמיד מצאנו דרכים להכריע בנושא ותמיד היה קונצנזוס מלא. גם בנושא של סולל-בונה נהגנו בדרך הוגנת כאשר נתבקשנו לאשר סיוע, ואישרנו אותו לאחר שתי ישיבות.

לא השתתפתי בישיבת הוועדה אתמול, אבל מקובל עלי הסיכום של היושב ראש, שנשמע את המסלחות של הקבלנות הפרטית ואחר-כך נצביע על הפנייה בענין סולל-בונה.

י. צבן:

אדוני היושב ראש, בסופו של דבר יאשרו את ההעברה התקציבית לסולל-בונה. לסחבת הננקטת יש כמה מסרות: האחת - להוציא את הנשמה. אל חוציאו את הנשמה. השנייה - לעשות כל-מיני ליקצ'ים. אני מציע לא לעסוק בלינקצ'ים. והמסרה השלישית - להחזיק את סולל-בונה בכותרות. די, מספיק, גמרנו.

י. מצא:

אני רוצה להעיר הערה אחת לחבר-הכנסת צבן: בינתיים, חבר-הכנסת צבן, את הנשמה הוציאו לאחריים.

ע. סולודר:

מי הוציא את הנשמה לאחריים? - שר האוצר.

י. מצא:

אני אגיד לך.

אני מזכיר, אדוני היושב ראש, - ואמרתי זאת מתחילת הדיון בנושא, עוד בישיבה הראשונה בתל-אביב - שצריך להתייחס לכל ענף הבנייה ולא לקבלנים.

ואני כל הזמן מחזיק במוטג ענף הבנייה. אין כאן שאלה של בן-ערובה, כפי שאמר חבר-הכנסת חיים רמון. אנו איננו מחזיקים אף אחד כבן-ערובה. אבל לא יכול להיות מצב, שמצד אחד יהיה מרוץ לסייע רק בכיוון אחד ומצד שני ינפחו נשמתם. אמרתי זאת לאחד הפקידים לפני המקרה של אברהם גינדי ז"ל, ואינני רוצה להגיב היום על מקרה זה, אם ישנו מקרים כאלה אגיב בחומרה.

אני חוזר ואומר, שאין להפריד בין סולל-בונה ובין ענף הבנייה. אפשר להביא יחד עם סולל-בונה עוד 2-3 מקרים ואפשר לרוץ על 2-3 מקרים יחד ולהביאם לפני הוועדה ולראות איך פותרים את הבעיה.

אני לא קבלתי, אדוני היושב ראש, שאמרת שהדיון חס ונשלם, כי נרסמו חברים לרשות הדיבור, ואחה רצת והם לא הגיעו לרשות הדיבור.

היו"ר א. שפירא:

כולם דברו.

י. מצא:

נוסף לזה לא קבלנו את כל הפרטים על העיסקה של סולל-בונה. עכשו בא האוצר עם נתונים חדשים. אם יש נתונים חדשים, צריך להיות דיון.

א. ויינשטיין:

אני מציע, שקודם נשמע איש האוצר ואחר-כך את הקבלנים.

היו"ר א. שפירא:

אנחנו סיכמנו את הדיון, ונתתי לאנשים לדבר, לכולם, ללא הגבלת זמן. וסוכם על דעת כל הוועדה, שהבקר קודם תהיה הצבעה ואחר-כך מקבלים את מסלחות הקבלנים עם נציגי הוועדה של האוצר. אני פניתי לממונה על התקציבים וביקשתי שיהיה פה. זה היה הסיכום על דעת הוועדה כולה, ואין לבקש יותר החיפצות סיעתית ואין לסעוץ לנושא חדש. האוצר אינו בא עם נושא חדש. האוצר נותן עוד הסבר. אבל רק משום שראיתי את הציבור הגדול מחכה בחוץ אמרתי: נשמע את המסלחות ומייד אחרי זה נצביע על ההעברה התקציבית לסולל-בונה.

ד. חיכוך:

לא הבינותי.

היו"ר א. שפירא:

אתה אמרת שבחמך תקבלת יש דברים חדשים. אני אומר, טעל דעתך ועל דעת חברים אחרים סוכם, שהבקר אנחנו מצביעים על ההעברה התקציבית לסולל-בונה.

ד. חיכוך:

אם אתה עומד לעבור עצרה פלילית, מותר לי להאיר את עיניך?

היו"ר א. שפירא:

אם אתה חוכב ש - - -

ד. חיכוך:

לאור החמך שהועבר במרוצח סוף השבוע, במידה וכל חבר ועדה עלול לעבור עבירה פלילית, צריך שמיטהו יסב חשומת לבם של חברי הוועדה לכך.

היו"ר א. שפירא:

אפילו העניין הוא כך, גם אם היינו מצביעים, אפשר היה לבקש רבזיה.

ד. חיכוך:

תאמין לי שהמצב הוא כך.

היו"ר א. שפירא:

אנחנו נשמע עכשו את המסלחות.

סיוע לקבלנים פרטיים

היו"ר א. שפירא:

אני מקדם בברכה את המסלחות של הקבלנים הפרטיים. היות והיום קצר והמלאכה מרובה, נשמע תחילה את-מר רן חקלאי, העומד בראש הוועדה של האוצר ומטרת הבינוי והסיכון לעניין הסיוע לקבלנות הפרטית.

ר. חקלאי:

הוועדה מונחה ב-11 במאי, לפני כחודש ימים. היא התכנסה 10 פעמים מאז, אספה חומר, נפגשה עם מרכז הקבלנים ועם קבלנים פרטיים, והיו מסלחות רבות של קבלנים. הוועדה לקחה רואה. חשבון ועושה וניסתה להגיע למסקנות משלה לגבי קביעת קריטריונים למתן הסיוע לקבלנות הפרטית. היא נעזרה על-ידי אנשים מארגוני הקבלנים בהכרת העניין.

אני רוצה לציין שהמורכבות של החמך היא גדולה והשונות שלו היא גדולה, כי באות חברות רבות עם גדלים שונים והיקפי פעילות שונים, החל מחברת רסקו ועד חברות משפחתיות בהיקף פעילות של מאות אלפי דולרים לשנה והיקף סיוע של 10,000 דולר. להתגבר על החמך הרב ולמצוא קריטריונים, זו הייתה משימה קשה למדי, מצאנו זאת כמשימה כמעט בלתי-אפשרית. חשבנו לחלק את החברות והקבלנים לצורך מתן הסיוע לשלושה סוגים: סוג אחד - החברות הגדולות, כאשר הבעייה הצבורית היא קשה, כי הרבה דיירים קשורים בחברות אלו, והבקשה לסיוע היא גדולה. חשבנו שיהיה גם נכון וגם אפשרי מבחינה טכנית, שהוועדה, הצוות של משרד הסיכון ומשרד האוצר, יטפל בארבע החברות הגדולות באופן ספציפי. התלבטנו קשות לגבי היחך ואינני רוצה לזלזל באף אחד מהקבלנים או החברות. הגענו למסקנה שיתר החברות והקבלנים אנו מפרידים לשני חלקים.

יש סקטור של חברות שהתמוטטו, כמו קלרין וקירטנבאום, שאנו מקצים חלק מהמשאבים לדיירים או לכוונסים, על מנת שאפשר יהיה לחת לדיירים את הסחורה, ומדובר על מרבית הרכוש של משק הבית. זה כיוון נפרד שהתחיל עוד לפני הקמת הוועדה על-ידי צוות של משרד הבינוי והסיכון ומשרד האוצר ואת

החברה הראשונה שאנו דנים בה היא חברת קלריין, או הדיירים של חברת קלריין, והגענו כמעט לפתרון. זה רק ענין חפולי.

לגבי קבוצה גדולה של יזמים וקבלנים בינוניים וקטנים, הגענו למסקנה, שאנו כוועדה מתקשים להגדיר את מידת הנזקקות, לעקוב אחרי הביצוע של מה שאנו מבקשים, שהדיירים יקבלו את הדירות, כלומר למנוע מצב שרוכסי הדירות לא יקבלו דירותיהם.

א. ויינסטיין:

מה אתם מבקשים למנוע?

ר. חקלאי:

אנו מבקשים למנוע מצב שדייר שקנה דירה, לא יקבל דירתו. אמנם איננו יכולים למנוע זאת בצורה מוחלטת, אבל שלא יהיה מצב המוני כזה.

לגבי קבוצה גדולה של חברות התקטינו למצוא גם את הקריטריון הנכון וגם דרך המעקב כדי לוודא שהכסף יגיע למטרתו העיקרית - למנוע מצב שרוכסי דירות לא יקבלו דירותיהם.

אנחנו הגענו למסקנה, שאלה שעוסקים בזה יום יום יכולים לדעת את הצרכים ויכולים לעקוב אחרי הכסף, ואלה אנשי מרכז הקבלנים. ואנו ממליצים לרשות אותן חברות בינוניות וקטנות יועמד סכום כסף שהקריטריונים לחלוקתו והמעקב אחרי ביצועו יהיו בידי צוות שיוליך אותו מרכז הקבלנים, כאשר יהיה שיחוף של נציג הממשלה. ראינו שאנו, נציגי הממשלה, מתקשים לטפל במסה של אנשים ולדעת את הניואנסים של הצרכים.

אלה הם 3 הסטורים שאנו מטפלים בהם ואלו הן המתכונות. ועתה אני רוצה להביא כמה נתונים סטטיסטיים. עד עכשו קבלנו 60 פניות והיקף הפניות עולה בהרבה על 80 מליון דולר שהממשלה החליטה עליהם.

י. מצא:

בכמה זה מסתכם?

ר. חקלאי:

סך כל הבקשות עולה על 150 מליון דולר. 70% מהבקשות הן של קבוצה קטנה של 6-7 חברות ו-30% של הבקשות הן של עשרות חברות בינוניות וקטנות.

י. צבן:

הבקשות הגיעו בנפרד או על-ידי מרכז הקבלנים?

ר. חקלאי:

הבקשות הגיעו דרך מרכז הקבלנים וחלק ישירות אלינו.

י. צבן:

מרכז הקבלנים שימש צנור טכני?

ר. חקלאי:

עד עכשו מרכז הקבלנים היה מעורב בסני דברים - גם שימש צנור טכני להעברת הבקשות, וגם ניסינו יחד עם מרכז הקבלנים לבנות סאלון שיענה על הצרכים של חברה בינונית וקטנה, סאלון המבקש את כל האינפורמציה שאפשר, שרואה חשבון יכול, לשאול על חברה. לגבי חברות קטנות, ניסינו יחד עם מרכז הקבלנים להכין סאלון מקוצר.

ר. חקלאי

לגבי חברת רסקו, אנו משתדלים, ואנו מודיעים שלא נראה את עצמנו פטורית כלפתור את הבעייה, כולל הבעייה עם הבנקים, כדי להגיע לייעילות הגבוהה ביותר של הסיוע, כדי להבעייה תרד מסדר-היום.

גם עם חברות אחרות אנו נמצאים בשלבים שונים של טיפול. לדוגמה, נאמן מטעם בית-המשפט של חברה-גינדי יושב מחר אתנו, עם הצוות של משרד הבינוי והשיכון ומשרד האוצר על-מנת להגיע לפתרון חכליתי, גם אופרטיבי וגם יעיל.

ח. רמון:

חברת גינדי היא בין 6-7 החברות?

ר. חקלאי:

כן.

אנו משתדלים לעבוד בצורה שתביא לתוצאות, כאשר אנו רואים את הדיירים ברקע.

לגבי הקבוצה הגדולה של חברות קטנות שביקשו מעט - - -

ע. עלי:

קבוצה זו כוללת את רסקו?

ר. חקלאי:

חברת רסקו עונה לסני הקריטריונים: האחד - מניעת מצב שרוכסי דירות לא יקבלו דירותיהם; והשני - מניעת מצב שגורמי ייצור מטמעותיים בענף לא יוכלו להמשיך בעבודתם.

מ. איתן:

סולל-בונה אינו עונה על הקריטריון לגבי הדיירים.

ר. חקלאי:

לסולל-בונה היתה ועדה אחרת.

מ. איתן:

הדאגה היא לענף הבנייה.

ח. רמון:

מה שאומר רן חקלאי הוא על דעת סני השרים - שר האוצר ושר הבינוי והשיכון.

ר. חקלאי:

סני העקרונות המנחים הם:

מניעת מצב שרוכסי דירות לא יקבלו דירותיהם;

מניעת מצב שגורמי ייצור מטמעותיים בענף לא יוכלו להמשיך בעבודתם.

והדיירים הם בראש התור ולא בסוף התור.

מ. איתן:

זה איננו בהחלטת הממשלה?

ר. חקלאי:

לא. זה דו"ח ביניים, זה אינו דו"ח סופי. הוועדה הגישה את הדו"ח לסני השרים שמינו אותה - שר האוצר ושר הבינוי והשיכון, והשרים אישרו.

לגבי החברות הגדולות, המהות ברורה. לגבי החברות הבינוניות והקטנות, אנו התקשינו להגדיר מהי המצוקה, והיכולת שלנו לאוש את הענין ולדעת את הנזקקות והמעקב היא נכונה. אנו מציעים לחת לאלה שעוסקים בזה את האפשרות להגדיר מהי הנזקקות וכמה חברה צריכה לקבל על-מנת לצאת מהקשיים

טהיא נחונה בהם.

א. ויינשטיין:

הכסף עובר ישירות לקבלנים?

י. כהן:

הצוות המיוחד של מרכז הקבלנים ושלכם יספיק לקבלנים הקטנים ובענין הבטחונות שלהם?

ר. חקלאי:

כן.

לגבי ההתניות, אנו איננו מעריכים שאנחנו יודעים יותר טוב מאלה שעוסקים בזה, כלומר הבעלים והמנהלים של החברה, מה מצב החברה. לכן המלצנו שחלק מהסיוע, או לפחות פרופורציה מסויימת של הסכום שהממשלה נותנת, יצטרכו הבעלים של החברה להכניס לחברה.

היו"ר א. שפירא:

סקל כנגד סקל?

ר. חקלאי:

לא בפרופורציה כזאת.

ח. רמון:

מה אחוז ההשתתפות?

ר. חקלאי:

אנחנו ביקשנו - - -

ח. רמון:

מה השרים החליטו?

ר. חקלאי:

המלצת הוועדה אומרת, שמהסיוע שהממשלה תיתן 20% יהיו השקעת הבעלים. לדוגמה, אם הבעייה היא מליון דולר, ויחברר לוועדה שחצי מליון דולר יכולים לפתור את הבעייה, 400,000 דולר הממשלה מעמידה כהלוואה ו-100,000 דולר החברה.

ח. רמון:

כלומר 1:5. חבר-הכנסת איתן, לגבי סולל בונה זה 1:2.

י. מצא:

ומה על הקרקעות שקבלה סולל-בונה במתנה?

ר. חקלאי:

נקודה נוספת - אחריות הכסף, איך הכסף עובר? אנחנו הולכים לפי המתכונת של ועדת סולל-בונה, ואנו מעמידים את הכסף לפקדון בבנק, והכסף יינתן באחריות הבנק ולא באחריות הממשלה.

נקודה שלישית - קצב העברת הסיוע. הוועדה המליצה לפני השרים להעביר 20 מליון שקל כמקדמות-סיוע. החברות הגדולות שנמצאות איתנו במו"מ אנו מבקשים מהן להגיש לנו תכנית בשיתוף עם הבנק, ועל-יסוד התכנית יקבלו מקדמה על חשבון.

תוך מספר ימים נבוא בבקשה לאשר העברה תקציבית.

א. ויינשטיין:

זה אוטומטי?

ר. חקלאי:

גם המקדמות הן באחריות הבנק.

א. ויינסטיין:

באחריות הבנק? הבנק אינו מסמך צינור?

פ. גרופר:

כמה מעבירים?

ר. חקלאי:

20 מליון שקל, מחוכם 6 מליון שקל מקדמה לרשות היוזמים הבינוניים והקטנים, כאשר מרכז הקבלנים, לא בצוות המסותף, יכול להפעיל את הכסף הזה באחריות הבנק באופן מידי. המקדמה תהיה מסך כל הסיוע, ואם חברה לא תוכל לעמוד בתנאים שיקבע הצוות, אפשר יהיה להעמיד את הכסף לפרעון מידי. מתור הכרה בבעיות הדחופות המלצנו על מקדמות.

א. ויינסטיין:

מה הבנקים תורמים?

ח. רמון: לסולל-בונה הבנקים נחננו 20 מליון, למה פה הם אינם תורמים?

היו"ר א. שפירא:

הוא אומר, שהממסלה לא רוצה ריזק, והיא נוחנת את כל הכסף על הריזק

של הבנקים.

ח. רמון:

בסולל-בונה הם ויתרו.

היו"ר א. שפירא:

בסולל-בונה המצב שונה לגמרי.

ח. רמון:

אם רסקו או קלרין יכנסו לכניסת נכסים, הבנקים יפסידו 40%-50% מהחוב. חלק מהחברות והקבלנים, אם לא ינתן להם סיוע, ילכו לכניסת נכסים. למה שהבנקים לא יוותרו על 20% ± 10%? לגבי חברה אלסינט, רק משום שהיא חברה-בת של בל"ל הסקעות, אפשר לוותר על 80 מליון דולר ופה לא? זה תפקידה של הממסלה.

ר. חקלאי:

אני חוזר ואומר: לגבי החברות הגדולות, אנחנו איננו פוטרם את עצמנו מלהגיע לסדור כולל השתתפות.

ח. רמון:

הבנקים אומרים להם: לכו לממסלה, והם לא מוותרים על שום דבר.

היו"ר א. שפירא:

אם אתה מצפה שהבנק יוותר על 20% מהחוב - - -

א. ויינסטיין:

אם החברה תלך לכניסת נכסים, הוא ממילא יפסיד.

ח. רמון:

הבנק נהנה מהסיוע יותר מהקבלן, אחרת הוא יפסיד 40%-50%.

ר. חקלאי:

אנו איננו פוטרם את עצמנו מלטבת עם הבנקים על חכנית הבראה. להגיד

היום ספציפית מה נדרש מכל בנק בכל מצב, אינני יכול לרגיד. אבל דרישות יכולות להיות, וקבלתי את הפיט-בק מכם, ונלך עם זה הלאה. אנו איננו רוצים לפטור את הבנקים, אבל אינני יכול להגיד ספציפית מה נדרוש מהבנקים, אבל זה יכול להיות ויתור על ריבית או על בטחונות או סורה של דברים אחרים.

עם הבנקים במו"מ שבועיים. לגבי סולל בונה זה נמשך שבעה חדשים.

ה. רמון:

למה אתם לא קובעים קריטריונים להסתתפות בעלים?

ר. חקלאי:

אנחנו ביקשנו ממרכז הקבלניה לגבי הקבוצה הגדולה, שהם בגוף הממליץ יכנסו למ"כ מרכזי עם הבנקים. להגיד היום בדו"ח ביניים דבר ספציפי, אינני יכול.

א. ויינשטיין:

אני מציע שעכשו נשמע את הקבלנים.

היו"ר א. שפירא:

מר רן חקלאי סיים הצגת הנושא?

ר. חקלאי:

כן.

היו"ר א. שפירא:

רשות הדיבור למר איבי נאמן.

א. נאמן:

אדוני היושב ראש, חברי הוועדה, עקבתי אחרי חילופי הדברים המילוליים בין חברי הוועדה, ובקשה לי אליכם בתור אחת החברות, שהיא הסולל-בונה שף ענף הדיור, חברה שמעסיקה אלפי עובדים ויש לה התחייבויות לאלפי דירות: בואו נתעלם מחילוקי הדיעות. אין בינינו חילוקי דיעות. אני בעד תמיכה מסיבית לסולל-בונה, כדי לפתור בעיות העובדים.

אני חייב לומר, שאני דומה לאותו אדם שקיבל מכת נוק-אאוט או נדרס על-ידי מכונית והועבר לחדר המיון, ואני שוכב בחדר המיון ואני שומע שהרופאים מטפלים בי ואינני יודע איזה חרופות מתכוננים לתת לי. עד היום מאומה לא הגיע אלי. מה שאני יודע, שדואגים לבעל המכונית שנחן לי נוק-אאוט, כי הבנקים שהביאו אותנו לנוק-אאוט על-ידי הריביות, והכניסו אותנו למצב שאיננו יכולים לעמוד בו, הם היחידים הנהנים.

80 מליון דולר המדינה לא מחלקת לקבלנים, אלא מעבירה לבנקים שיוכלו לתת אותם כהלוואה או להפוך הלוואות לזמן קצר להלוואות לזמן ארוך. אני יכול לגמור עם הבנקים פריסת חובות, ההבדל הוא בריביות. יבקשו מאחזנו 14%-15% לשנה.

היו"ר א. שפירא:

צמוד לאינדקס?

א. נאמן:

ריבית מדדית.

פ. גרופר:

אז למה צריך לעזור לכם, אתם יכולים "להסתדר" בעצמכם?

א. נאמן:

עזרה זו איננה עובדים עלינו בעיניים. יש ספורים בעתונים על עזרה לענף. אבל למעשה אין עזרה. אני יכול לגמור עם הבנקים על פריסת החובות לעשר שנים.

היו"ר א. שפירא:

אתה רוצה כסף בלי ריבית?

א. נאמן:

אני רוצה כסף בריבית נמוכה.

היו"ר א. שפירא:

מהי ריבית נמוכה?

א. נאמן:

7%-6%.

היו"ר א. שפירא:

אם הבנקים באים עם הנפקה של אגרות חוב והם מבקשים ריבית של 8.5%, איך הם יכולים לחת כסף בריבית נמוכה יותר? תגיד שאתה רוצה שהבנקים, כפי שאמר חבר-הכנסת רמון, יקבלו כסף ב-10% ויתנו ב-4%. אבל לממסלה אין מקור כספי בריבית נמוכה מ-8.5%.

א. נאמן:

זה מקובל עלי. כל ההסדר הזה תלוי בריבית.

היו"ר א. שפירא:

אתה מבקש כסף במחיר שמנפיקים הבנקים אגרות חוב? אתה היית רוצה לקבל פריסת חובות בריבית בגובה זה?

א. נאמן:

כן.

היו"ר א. שפירא:

מהו לדעתך סך כל החובות?

א. נאמן:

אינני מכיר את הבעיות של כל העלף.

פ. גרופר:

אפ"ר לדעת באיזה מצב אתה עומד עם הצוות של האוצר ומסרד הבינוי והסיכון? האם גמרו להוציא לך את הנסמה באוצר?

א. נאמן:

לא.

היו"ר א. שפירא:

אתה רוצה להאטים את האוצר - - -

פ. גרופר:

אינני רוצה להאטים, אני רוצה לדעת.

א. נאמן:

לא קבלנו כל עזרה.

ח. רמון:

חבר-הכנסת גרופר, מה אתה צועק על מר חקלאי, תצעק על מי שמינה אותו. הוא עובד חמישה שבועות מאז מינו אותו.

א. נאמן:

הבעייה שלנו היא: א. הפחתת ריביות; ב. הסדר עם הממשלה להפחתת ריביות לגבי העבר ולהגיע להסדר עם הממשלה והבנקים לגבי חובות העבר. דבר שני שהוא חיוני לנו הוא - כסף מזומן. אנו חייבים לגמור פרויקטים וזה לא ייעשה על-ידי פריסת חובות, אלא על-ידי כסף מזומן, כסף חי, דבר שאיננו יודעים איך להגיע אליו, כי הבנקים על כל דבר שלא נבוא אליהם, מבקשים בטחונות.

יש לנו 8 מליון דולר של החברה שהנחנו בבנקים על-מנת לחת מסכונאות

נוספות למסכנתאות של משרד הבינוי והשיכון. בנק ישראל היה מוכן לשחרר את הכסף. באים הבנקים ואומרים: אני יכול להיות בטוח בבטחונות שנתנו? כלומר, משחררים את הכסף כדי לתת בטחונות לבנקים. והכסף נשאר בבנק ישראל ואני מטלפן ריבית על כסף שלנו, כי אנו חייבים לקחת כסף. מי יתן בטחונות? האם הועדה תתן בטחונות לכסף חי להשלמת פרויקטים?

בעיית-הבעיות, רבותי, היא לא העבר, לא פריסת חובות ולא כסף חי, אלא העתיד, וזו בעייה יכולים מחלמים ממנה. קרה בישראל דבר בלתי-רגיל. דוקא בחקופה שהאינפלציה הייתה 300% לשנה, יכולנו לתת ערבויות של חברת קדום וחברת חרמון, שהיו ערבויות נומינליות על השקל, וקונים קנו דירות וקבלו ביטוח. עכשו, כא"ר השקל הוא שקל, והביטוח הוא ביטוח, אין לנו קונים, כי חברת קדום אינה מוציאה פוליסות. קלרין שינתה את הענף. כל הענף עומד היום על כרעי תרנגולת. כל קונה מבקש או דירה גמורה או ערבות בנקאית. יושבת ועדה בכנסת שעומדת לקבל החלטה שהערבות תהיה פיננסית. הענף בונה 20,000 דירות. אם המחיר הממוצע של דירה הוא 50,000 דולר, אנו מדברים על מיליארד דולר לשנה. פרויקט נמשך שנתיים. איפה הקבלנים שיכולים לעמוד בזה, ואיפה הבנקים שיתנו בטחונות? לא יקום ולא יהיה.

בנק טפחות טובע עבור ערבות פיננסית 2.5%. על פרויקט שנמשך שנתיים זה 5%. אף אחד אינו מבין שמחיר הדירה יעלה ב-7%-5% בהנחה שיש בנקים ויש בטחונות, רק בגלל הערבויות. אין דרך שהענף ישא העלאות מחירים ב-7%. חברות גדולות ובינוניות, מי שיספג בהן, לא ימכרו דירות ואם לא ימכרו דירות, יפסדו את הרגל.

יש פתרון אבל הוא חייב להיות מהפכני. אין דרך ללכת בסיטה

האמריקאית, כי הבנקים אינם בנויים לכך. הדרך היחידה היא - כפי שקיים ביטוח לנפגע-תאונות וביטוח רפואי, חייב להיות ביטוח ממלכתי לרכישת דירות. אם בטבו ניתנה הנחה על-ידי שר האוצר יורם ארידור בתשלום מס רכישה ועל דירות של 50,000 דולר מסלמים קרוב ל-3% במקום 4.5%, הרי אם מס הרכישה יועלה וייגבה במלואו, הפער הוא בגבולות 2%. על 20,000 דירות כפול 50,000 דולר, 2% נותנים 20 מליון דולר. אם הקבלנים יחנו סכום מקביל, אתה בונה קרן של 40 מליון דולר לשנה, והיא יכולה לכסות, כי כל הפגיעות הן לא סוטאליות, זה או שלד או השלמת דירה. תוך 5-10 שנים נבנה קרן שתוכל לפתור בעיות ולא רק לפתור בעיות, אלא גם לממן, ואז בבת-אחת הורדחם רעידת האדמה מהענף. אין דרך אחרת לדאוג לקוני הדירות. אם היינו הולכים לפתרון זה, תוך חודש-חודשיים היינו יכולים להרגיע את הענף. וכאשר נרגיע את הענף, נגמור עם הבנקים.

א. ויינשטיין:

איך אתה מציע לחלק את ה-80 מליון דולר?

ח. רמון:

הוא אמר, הוא רוצה הלוואות בריבית נמוכה.

היו"ר א. ספירא:

לא התכנסנו היום לפתור את בעיית ענף הבנייה בעתיד. היום אנו דנים בהצלת ענף הבנייה בהווה ולא בעתיד. אנחנו הזמנו אתכם לטמוע איך מתקדם ענין הסיוע לענף ואיפה נתקעו הדברים.

נשמע את מר דוד שטרן.

ד. שטרן:

אדוני היושב ראש, אנו נבקש פגישה מיוחדת עם ועדת הכספים כדי לדון על בעיות הענף בעתיד. יש בעייה של הבטחת רוכסי הדירות, יש בעייה של מינהל מקרקעי ישראל ויש בעיית הבטחונות.

בשבועיים האחרונים היו שתי פגישות עם שר הבינוי והשיכון ועם שר האוצר והעניינים התחילו לזוז. אנחנו מבקשים, אדוני היושב ראש, דבר אחד: אנחנו מבקשים שהעזרה תבוא מיידית, כי כל שבוע שעובר מרע מצב החברות

ד. שטרן

הנדולות, החברות הבינוניות והחברות הקטנות. לכן אני מציע שהסכום הראשוני
 יועבר לבנקים לא יהיה 20 מליון אלא לפחות 40 מליון, כי אם מחוץ 20
 מליון, הבינוניות והקטנות צריכות לקבל 6 מליון דולר, הסכום הזה לא יספיק.

מ. איתן:

אתה מדבר על 40 מליון דולר?

ד. שטרן:

כן.

היו"ר א. שפירא:

מר חקלאי דיבר על מקדמה של 20 מליון שקל.

ד. שטרן:

אם כך ודרישה שלנו צודקת כפל-כפליים, כי 20 מליון שקל אינם עונים
 על הבעיה בשום פנים ואופן על-פי סדר הגודל של הבקשות שהוגשו לוועדה,
 שעולות על 150 מליון דולר, כפי ששמענו ממר חקלאי.

זו בקטתי המעטית הראשונה.

בקשה שניה - אנו בהחלט מבקשים שטר האוצר או ועדה נכבדה זו ישוחחו
 עם הבנקים. הם חייבים לא רק לפרוס חובות, הם חייבים לא רק לשקם, כי אם
 לוותר על ריבית רטרואקטיבית לשנתיים, מאז הענף שלנו נכנס להקפאה ונוצר
 פער עצום בין הכספים ששילמה לנו הממשלה בעד העבודות שביצענו עבורה ובין
 הכספים שקבלנו מהדיירים. ופער זה הכניס את הענף למלכודת שלא נוכל לצאת
 ממנה אם לא יוותרו לנו על נתח נכבד של הריבית. כבר הזכיר חבר-הכנסת רמון,
 שאלסינט קבלה 80 מליון דולר מחיקת חובות. אנחנו מבקשים 80 מליון דולר
 לכל הענף בשביל 110,000 עובדים. נכון שבחברה אחת יש כך וכך אלפי עובדים
 ונכון שבחברה שניה יש כך וכך מאות עובדים, אבל רוב העובדים מפורזים על-פני
 החברות הבינוניות והקטנות, קבלנים שבונים 3 בניינים או 2 בניינים בשנה,
 וצריך להתייחס לדברים בפרופורציה הנכונה.

אנו מברכים על ההצעה לגבי ועדה של מרכז הקבלנים על-פי הצעה שסוכמה
 עם שר הבינוני והשיכון ושר האוצר, שתדון על התהליכים, כי לנו ברור שאם
 הועדה הממשלתית תקבל כמה מאות פניות, לא תוכל להבין את המטריה ולא תוכל
 לרדת לכל נושא ספציפי.

ביקטנו משר האוצר - ודברנו על כך גם עם שר הבינוני והשיכון -
 שסכום מסויים מהכספים יועבר לבינוניים ולקטנים דרך בנק הבנייה שלנו. אני
 מניח שלבנק הבנייה צריך להעביר בינתיים 30 מליון שקל מחוץ ה-120 מליון
 שקל.

ח. רמון:

סיוע זה מיועד להציל את בנק הבנייה או את הקבלנים?

ד. שטרן:

את הבנק לא צריך להציל. הלוואי כל הבנקים מצבם היה כמצב בנק הבנייה.

ח. רמון:

מדוע זה חשוב להעביר 30 מליון שקל דרך בנק הבנייה?

ד. שטרן:

זה חשוב כי בנק זה עובד עם קליינטים הקטנים.

היו"ר א. שפירא:

אני מכריז על הפסקה ל-15 דקות.

(ה ה ה ה ה)

היו"ר א. שפירא:

אנו מחדשים את הישיבה. מר סטרן ימשיך בדבריו.

ד. סטרן:

אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה הנכבדים, שבדברתי של כך שההזרמה של הסכום הראשוני, תהיה יותר גדולה כדי לתחאם לצרכים ואני הגדרתי אותה בסדר-גודל של 30 עד 40 מליון דולר.

י. מצא:

למה אתה מתכוון?

ד. סטרן:

אני מדבר על המקדמה.

נקודה נוספת חמורה ביותר היא - הבטחונות. אנו מבקשים שועדת הכספים של הכנסת תעביר המלצתה והממשלה תתערב בנושא של הבטחונות. אחת הבעיות של ענף הבנייה היא, שהבטחונות שלנו בקרקעות ובדירות, הבנקים מחטבים אותם ב-30% מערכם. אנו סבורים שצריך לעשות הערכה מחודשת של הקרקעות והבנקים חייבים לחשב הקרקעות לצורך הבטחונות ב-80% מערכם. 20% מערך הקרקעות זה הרבה יותר מאשר אפשר לחלום לקבל מחסכון. ואם אמנם כך ננהג לפתע פתאום יחברר שלקבלנות יש בטחונות. ואז אם החובות ייפרסו בריבית של 8%, חלק מהכספים יכול להיות מוזרם לפעילות שוטפת של קבלנים גדולים וקטנים כאחד.

רבותי, אנו חייבים ללכת בדרך זו, כי הסנה התחלות הבנייה תהיינה 3 מליון ממ"ר בעוד שלפני שנתיים עבדנו בהיקף של 5,4 מליון ממ"ר. רבותי, אנו עומדים לפני התמוטטות. ובסוף שנה וחצי נעמוד בפני מצב שלא תהיינה דירות ולא נוכל לפתור בעיני הדיור שלנו.

היו"ר א. שפירא:

אתה מעדיף שיכירו בבטחונות ומר איבי נאמן הציע רביית נמוכה.

ד. סטרן:

אלה דברים שונים. אם מישהו יבדוק את החובות של הקבלנים, יראה שהחובות הם הריבית בשנתיים האחרונות.

היו"ר א. שפירא:

באיזה בנק מדובר?

ד. סטרן:

ב-חמישה הבנקים הגדולים ובבנק הבנייה. זו נקודה חשובה ביותר. אם תהיה התייחסות לנושא זה, כל המצב משתנה מיידית. הבנקים עשו את הרווחים שלהם לפני שנתיים; הם ניצלו את הקונזיוקטורה, ואנו היינו קרבן-סוא, כי המחירים שלנו היו מוקפאים, ובמחירי הדירות היתה ירידה ריאלית של 15%.

א. שלום:

יש לכם נתונים כמה ריבית שילמתם לשנה?

ד. סטרן:

אנחנו יכולים להעריך את הנתון הזה.

א. שלום:

אנחנו לא קבלנו נתונים.

היו"ר א. שפירא:

אנחנו לא בודקים את כל הפרטים.

ד. סטרן:

כאשר אנו עושים בדיקה כללית, הדיור והעסקת העובדים, הקבלנות הפרטית, הבינונית והקטנה, מעסיקה רוב מנינו ורוב בנינו של כוח האדם.

י. ארצי:

היו פטורים של עובדים?

ד. שטרן:

היו פטורים, אבל החפוקה של הענף ירדה בסנתים האחרונות ב-7%-6%. למרות יבזמן של חוסר עבודה, החפוקה צריכה לגדול, כי כל פועל חוטט מפני חוסר עבודה, אצלנו החפוקה ירדה. ואני מדגיש: אני מדבר גם על קבלנים קטנים שעורדים בהיקף של 16-32 דירות לשנה. אם הם יפטרו את העובדים, לא יוכלו לעולם להתחיל מחדש את פעילותם.

אנחנו מבקשים שהפריסה תהיה במקביל לפריסת חובות סולל-בונה בחו"ל לגבי ציוד מיכני כבד.

י. חיות:

הארגון היציג שלנו נמצאים בו 1500 איש אלה שבונים הרבה ואלה שבונים מעט, ואנחנו מדברים כשווים בין שווים. חלק גדול, כשני-שליש בונים בין 10 ל-18 דירות לשנה. אנשים אלה הם בעלי המקצוע, ומסביבם עובדים רק בעלי מקצוע. אם רוצים לעזור למקצוע, צריך לעזור להם.

אני שמעתי שמדברים על 6 חברות גדולות שצריכות לקבל חלק גדול מהסיוע, כי הנימוק הוא שצריך לעזור לדיירים. אין מה לדבר שהמטלה צריכה לעזור לדיירים. אבל אני חושב שהעזרה צריכה להנתן למקצוע. ואם אצלנו מדובר על 1500 איש, יש ביניהם שזקוקים ל-50,000-250,000 דולר, וב-50 מליון דולר אפשר לעזור, כי אנשים אלה כבר נתנו את שלהם, הם החתימו את האטה והילדים על בטחונות.

אינני אומר שלא צריך לעזור למישהו, אבל העזרה צריכה להנתן למקצוע. אין גנרלים בלי סרג'נטים. אם אתם רואים בניין בבנינו, אתם רואים את בוני השלד, הטפסנים, הטייחים, החשמלאים, הרצפים. אלה האנשים שמחזיקים את המקצוע ואלה שיקיימו אותו, וכדי לעזור למקצוע, צריך לעזור לאנשים אלה.

י. רויטמן:

אני חבר הוועדה של מרכז הקבלנים שדנה בבקשות של הקבלנים. אני מבקש לבחון מחדש את חקפת האוצר, שהאוצר מטפל יחיד ב-7-6 חברות ומטפל יחד אתנו במכלול של 1500 חברות. אני חושב שמדובר על משהו יותר עמוק. אנו הולכים לעזור לחברות שאנו חושבים אותן לדי נחשלות, ואנו הולכים להקים מחדש מתחרים לחברות הבינוניות שהחזיקו מעמד בכסף הן. מה שאנו מבקשים הוא, שיתעצו אתנו לגבי צורת העזרה שתזרום לחברות, הכביכול, גדולות.

קריאה:

יש חילוקי דיעות ביניכם?

י. רויטמן:

אין חילוקי דיעות.

היו"ר א. שפירא:

שמענו נציגי הקבלנים. נשמע עתה שאלות חברי הוועדה לנציגי הקבלנים. והראשון, חבר-הכנסת עובדיה עלי.

ע. עלי:

אני שואל: האם אני צודק בקהיעה שלי, שהבעיות המרכזיות של הקבלנים

היום הן:

א. הסלמת פרויקטים;

ב. מתן חסוקה לעובדים ומתן דירות לרוכסיהן;

הבעייה של הקבלנים הפרטיים שונה מהבעייה של סולל-בונה. לגבי סולל-בונה הבעייה היא חובות העבר. הקב"נים הפרטיים צריכים לממן מכספים פרויקטים כדי להסלימם ולתת דירות לדיירים ולתת עבודה לעובדים. מה עושה האוצר כדי להזרים להם מימון להשלמת הפרויקטים? ברגע שאנו מעבירים כספים לבנקים כדי לממן חובות העבר, אנו מסייעים לבנקים, אבל לא פותרים בעיות הענף.

שנית, לוח הזמנים בנושא זה הוא מכריע. ואני שואל: מהו לוח הזמנים להזרמת הכספים לקבלנים? אם נאחר את הרכבת, אינני רוצה להתבטא במשפט הקשה, שהנירוח יצליח אבל החולה ימות, אבל יכול להווצר מצב שאנו כאן נחמהמה ולא נדכל להציל חברות.

היו"ר א. שפירא:

השאלות שאתה הצגת הן שאלות לאוצר, ועכשו אנו מציגים שאלות לקבלנים. אם האוצר יעשה הסדר עם הבנקים שיוותרו על חלק מהריבית ועל בטחונות, ויח/ 40 מליון דולר, על חשבון ה-80 מליון דולר כמקדמה, זה יפתור חלק מהבעייה.

ע. עלי:

שאלה שלישית - כמה ריביות שילמתם ומה היתה הריבית החריגה? השאלה היא האם לא מדובר בנשך של הבנקים?

שאלה רביעית - ביטיבה הקודמת אמרתם, שחחליפה שתפרו לסולל-בונה אינה מתאימה לקבלנים הפרטים. השאלה היא, האם החליפה החדשה עונה לצרכים של הקבלנים? האם התנאים החדשים של האוצר מתאימים לפתרון הבעיות שלהם?

י. כהן:

אם האוצר יזרים כסף, כמפרעה או הסכום המלא, לאחר בדיקה, לבנקים, האם חקבלו כסף?

ח. רמון:

שר האוצר ושר הבינוי והשיכון קבלו חלק ממסכנות דו"ח הביניים, ושם יש המלצה על השתתפות הבעלים.

ד. תיכון:

על כל שקל הם צריכים לתת 20 אגורות?

ח. רמון:

כן.

אני שואל את הקבלנים: האם זה מקובל עליכם? אני מבין שלקבלנים הקטנים יש בעייה בעצין זה.

א. ויינשטיין:

אני רוצה לשאול את הצדדים, גם האוצר וגם הקבלנים, האם יטיבה זו לדעתכם קידמה את העניין? אנו ציפינו לשמוע דו"ח הועדה על הסכניקה ולא על המהות. אנחנו יושבים ודנים על הנושא חדשים. לדעתי, לא התקדמנו היום. ואני רוצה לדעת האם הקבלנים שותפים לדעתי, כי אין הון להסקעה, הבנקים לא תורמים, אין בטחונות - - -

ח. רמון:

אתה לא שמעת את הדברים שאמר מר שטרן.

י. מצא:

אמנם נכון מר שטרן אמר בפתיחת דבריו שיש התקדמות. ובנושא של ההתקדמות, ידידי שטרן, זרעת מבוכה, כי אם יש התקדמות, אנו יכולים להתפור ולחכות עד שיוזרם הכסף. אבל בהמשך הדברים הבהרת שהתקדמות זו רחוקה.

אני רוצה לדעת, התכנית שפרס לפנינו מר רן חקלאי, שעומדים להזרים 20 מליון שקלים כמקדמה, זה יתן לכם אפירות מחר להמטיך בפרויקטים שנעצרו,

או שאתם רוצים 60 מליון שקל, כדי שיהיה לכם כסף לתשלומים ולהמטך הבנייה?

היו"ר א. שפירא:

אני רוצה לשאול את הקבלנים: אני הבינתי שיש לכם כמה בעיות - בעייה אחת - החובות, ואתם מצפים שהבנקים יורידו מהחובות, אם על-ידי ביטול הריבית הקצוצה שלקחו ואם על-ידי ביטול חלק מהחובות, שאם לא כן, ילכו קבלנים לכונס נכסים ולא ייאר להם ולא כלום.

הבעייה השניה - בעיית הבטחונות. היות והמטלה נותנת את כספי הסיוע על הריזק של הבנק, ולא על הריזק שלכם, יש לכם בעייה של בטחונות.

והבעייה השלישית - מחסור בכסף מזומן.

שאלתי היא: אם יתנו מקדמה והבנקים יקבלו 50% מהכסף, הבנקים לא יוותרו לא על החוב ולא על הריבית, כי אחרי שמקבלים המזמור הוא אחר. האם נראה בעיניכם שנפנה לאוצר שיטב עם הבנקים ויגיד: אתם רוצים ישועה, אנו מוכנים לסכם אתכם, אבל אנו רוצים לדעת בכמה אתם מורידים את החוב ואיך תחשבו בקבלנים, ואז שר האוצר יכול לתת מפרעה של 30 מליון דולר לבנקים, כי זה ממילא לא על הריזק שלו. בדרך זו, אם מדובר על הצלת נפשות, ישיגו את החלק שהבנק יהיה מוכן להוריד מהחובות, ואפילו העניין יימטך חדשים-טלושה, הצלנו את החלק החשוב ביותר.

י. ארידור:

אולי כדאי להזמין את הבנקים שיסבירו למה לגבי הקבלנים לא יורידו

ריבית?

ש. עמר:

אני רוצה לומר לקבלנים, אולי אף אחד לא אמר להם זאת, ישעת האמת הגיעה, שעת האמת לגבי נפח ענף הבניה והצורך בהקטנתו. מר סטרן, אתה אמרת שהשנה יש 3 מליון ממ"ר התחלות בנייה לעומת 5,4 מליון ממ"ר לפני שנתיים, והתפוקה ירדה רק ב-7%-6%. זאת אומרת שהאבטלה הסמויה בענף היא בעלת משמעות עצומה.

י. מצא:

הוא לא אמר מה מספר העובדים.

ש. עמר:

ענף הבנייה בכללו - ולא משנה אם זה סולל-בונה או רסקו או קבלן שבונה 16 דירות בשנה - האם עשה חשבון נפש והגיע למסקנה שהוא צריך להצטמצם ב-30%-50% מינימום? אני שמעתי את מר רויטמן שאמר מפורשות, שהולכים לעזור לחברות הנחשבות לנחשלות. אילו עשיתם חשבון נפש ובאתם ואמרתם מה העזרה שאחם רוצים לענף הבנייה, תוך אמירה בריש גלי: לחברה זו אין סיכוי לחיות ולכן בואו לא נעזור לה - יש טעם בעזרה.

א. שלום:

מהו סכום החובות של הקבלנים לבנקים ומהו הסכום הדרוש לפעילות הסוטפת? לשאלה זו יש חשיבות, כדי שלא יקרה מה שקרה לגבי החקלאים, שהסיוע שניתן להם הלך כולו לבנק ולחקלאים לא נטאר ולא כלום.

ד. דנינו:

אני שואל את מרכז הקבלנים: האם חברת משה"ב כלולה בין החברות שמבקשות סיוע, ואם אינה כלולה, מדוע אינה כלולה?

פ. גרופר:

שאלה ראשונה לחברת רסקו, כי את שמה מותר להזכיר:
אתם הגשמתם חמר לוועדה. מה המצב להיום, האם יש בכלל אפשרות לקבל את העזרה? האם בכלל חושבים לתת לכם עזרה? האם בכלל יש אפשרות לתת ערבות? האם אתם מבקשים פריסת חובות או כסף על מנת שתוכלו לגמור עבודות ולמכור דירות?

ושאלה למרכז הקבלנים: האם הבעייה שלכם היא בעייה בטחונות, כסף מזומן כדי שתוכלו להמשיך לבנות או פריסת חובות?

האם לגבי הקבלנים אפשר ללכת בדרך שהלכו לגבי החקלאים, כאשר לקחו 60 מליון דולר מתוך ה-100 מליון דולר, והעבירו אותם לארגוני הקניות - נכון, תמורת בטחונות טובים - ואמרו שמהכסף הזה יעבירו לחקלאים על-פי קריטריונים? האם לא היה רצוי, בכדי שהעזרה לקבלנים תוגש יותר מהר, שאנחנו נקבל החלטה להעביר 40-50 מליון דולר דרך הארגונים שלכם?

האם יש פה מי שמייצג את חברת גינדי? אני קבלתי מברק ממסתכני חברת גינדי והגיע אלי מידע מעורר-דין שהם, שיט קשיים וויכוחים רבים בינם ובין האוצר לגבי החמר שהוגש על-ידי חברת גינדי.

ד. שטרן:

לשאלתו של חבר-הכנסת מצא - ודאי שהיה טוב יותר, אילו הייתה עיסקת-חבילה. ומהי עיסקת-חבילה? עיסקת-חבילה זה נקרא להזמין את הבנקים ואוחנו, לשבת יחד ולגמור, כי יש חשש בלבי שאם לא כן נעשה, בינתיים יזרימו קצת כסף והכסף יתגלגל, אבל לא פתרנו את הבעייה.

בקשה אחת יש לי לוועדה: כל יום השעון דופק את הריבית. חבר-הכנסת אפרים שלום טאל בכמה אני מעריך את הריבית שטילמנו לבנקים. אינני יכול להעריך. כל סכום מעל 150 מליון דולר לסנתיים, יהיה מקובל עלי לגבי הריבית הבנקאית הרגילה, כי בנק ישראל לא פיקח על הבנקים, וכאשר בחודש אוגוסט 1985 הייתה הוראה להוריד את הריבית, הבנקים פיגרו בהורדת הריבית בחדשיים, וזה הסכם בסכומים גדולים.

קשה לי להעריך את היקף החובות לבנקים. אינני יודע. הבנקים יגידו.

היו"ר א. שפירא:

נזמין את הבנקים.

י. ארידור:

ואת סגן שר האוצר, עדי אמוראי, שהיה ממונה על הנושא.

ד. שטרן:

חבר-הכנסת מצא, יש התקדמות. לפני חודש לא עמדנו במקום שאנו עומדים היום. אם מר רן חקלאי בא בהצעה למנות וידה של מרכז הקבלנים והממשלה, שתדון בבקשות של הקבלנים הבינוניים והקטנים - זו התקדמות. לכן, אם אני נשאל אם יש התקדמות, יש התקדמות, מבחינתי - כן.

לנושא הבטחונות התייחסתי ואמרתי, שאם ישנו סווי הקרקעות לצורך בטחונות, נוכל לשחרר חלק מכספי ההלוואה לפעילות שוטפת של הענף.

לשאלתו של חבר-הכנסת רמון, האם אנו "מטחקים" רק על הכסף של הממשלה, או גם הקבלנים מוכנים לתת מכספם - רבותי, זה שנתיים אנו מוכרים רכוש ומכניסים

לחברות, וזה מופיע בהנהלות הפנקסים ונוכל להוכיח זאת. לפעמים זה 10%, לפעמים זה 20%, אבל יש ראיון כן מצד הקבלניה להשתתף בכל דבר. אנו איננו הולכים לעיתות חגיגה על חשבון כספי האיבור, אלא אנו תורמים מכספנו, כאשר שנתיים אנו עובדים בהפסדים.

ד. תיכון:

זאת אומרת, יתעמדו בתנאי של השתתפות בשיעור של 20%?

ד. שטרן:

באופן עקרוני - כן. מר חיות דיבר על כך שקבלנו החייבויות

משפחתיות.

לגבי מספר העובדים בענף - 110,000-115,000 הוא מספר העובדים בענף, כולל נגריות ומפעלים לאלומיניום, שזו התשתית שלנו לייצוא לאפריקה ולמקומות אחרים. אם ענף הבנייה ייפגע, התעשייה תסבול וענף ההובלה יסבול, כי 7.5% מענף ההובלה הם בתחום הבנייה. באתרים עצמם יש 70,000 עובדים. ונוסף לכך 10,000-15,000 טכנאים, הנדסאים ואדריכלים. וכל התשתית הזאת הולכת ונהרסת. אנו מודעים לכך ומודאגים מכך.

שאל חבר-הכנסת גרופר אם אנו מוכנים לקבל את הדרך שבה הלכו לגבי מתן הסיוע לחקלאים דרך ארגוני הקניות, כן ולכן דברתי על החוליה של בנק הבנייה.

מ. תג'ר:

אני אינני חש כידידי מר דוד שטרן, שחלה החקדמות. יש לי נסיון רב עם ועדות. העובדה שציינן מר ייטרן, שהוקמה ועדה משותפת למרכז הקבלנים ולאוצר, היא משמחת, אבל אינה פותרת את הבעייה. אם ינתן הכסף לבנקים על אחריות הבנקים, כפי שאמר מר רן חקלאי, הוא יתחור בעייה של הריביות שאינני מזלזל בה, כי בשנה שעברה שילמה רסקו 8 מליון דולר ריבית על הלוואות קצרות-מועד - - -

א. ויינשטיין:

על מחזור של כמה?

מ. תג'ר:

50 מליון דולר.

היו"ר א. שפירא:

זו ריבית רגיל?

מ. תג'ר:

ריבית חריגה. אינני יודע אם מר רן חקלאי יכול להחקדם יותר מהר או יותר לאט, אבל אם הכסף ילך לבנקים, הבנקים יצרו עוד בעיות. היום הבנקים הפכו את חברת רסקו לחוד-החנית. הם שולחים אותנו לממשלה, והממשלה שולחת אותנו לבנקים; אין דרך אחרת אלא לקיים ישיבה עם הבנקים וישיבה זו עד היום לא נתקיימה.

היו"ר א. שפירא:

אנחנו נעוה זאת.

א. נאמן:

יש שני שרים שמופקדים על הנושא, הם יכולים לגמור את זה.

מ. תג'ר:

הנקודה שלנו היא לא פתרון לבנקים, הנקודה שלנו היא פתרון כולל של בעיות הטיכון של החברה. אינני מדבר על הענף כולו. לכן הגשנו תכנית-

שיקום, ואני מבקש שהוועדה תתייחס רק לתכנית-השיקום. אם נעסוק רק במתן כסף לבנקים, יום דבר לא יסתנה.

א. נאמן:

אם נטיל על מר רן חקלאי לארגן ישיבה עם הבנקים, אינני יודע אם - - -

היו"ר א. ספירא:

מה אתה מציע?

א. נאמן:

זה ענין של שני הסרים.

היו"ר א. ספירא:

אני אבוא בדברים עם שני הסרים.

מ. איתן:

אני רוצה להציג יאלות לאוצר.

היו"ר א. ספירא:

יהיה המסך לדיון זה, איננו מסיימים אותו עכטו.

אחרי-כן - שינויים בתקציב לשנת 1986) פנייה מס' 32 של הממונה על-התקציבים - סולל-בונה

סינויים בתקציב לשנת 1986 (פנייה מס' 32 של הממונה על התקציבים)

היו"ר א. שפירא:

רבותי, אנו עוברים לנושא סולל-בונה: סינויים בתקציב לשנת 1986 (פנייה מס' 32 של הממונה על התקציבים). וכפי שהודעתי בחילת הישיבה, אביא נושא זה להצבעה היום.

ד. תיכון:

רבותי, האוצר הבטיח וקיים הבטחתו, צילם את החמר של ההסכם הסודי והעבירו אלינו.

ס. עמר:

על איזה חמר מדובר?

ד. תיכון:

אדוני היושב ראש, אכן סיכמנו שחביא להצבעה היום העברה תקציבית לסולל-בונה. אבל אני רוצה להסב תשומת לב חברי הוועדה לכמה דברים שהובררו לי במרוצת סוף השבוע ותחילת שבוע זה.

לפי דעתי, ברגע שנאשר את הפנייה שלפנינו, אנו אומרים בעצם דבר אחד פשוט וברור: דו"ח ועדת בייסקי בכל הקשור בקרנות הנאמנות ובקופות גמל אינו נכון, כי באה הממשלה ועושה אותו דבר שעשו הבנקאים בתחום קרנות הנאמנות וקופות הגמל. לכן יהיה דין שווה למנהלי הבנקים שעשו ואינם רוצים להחפז ולממשלה שמציעה לעשות אותה עסקה - - -

מ. בר-און:

אולי חסביר?

ד. תיכון:

הבנקים מואשמים בזה, שלקחו את הכספים שהוטקעו בקרנות הנאמנות ובקופות הגמל וקנו בהם מניות שלהם עצמם, והטיקולים שעמדו לפניהם היו טיקולים זרים, כי לפי חוק הנאמנות, היו צריכים לסקול טיקול אחד ויחיד - טובה העמיתים בקרנות הנאמנות ובקופות הגמל.

כאשר אנחנו באים לאשר עסקה, כפי שהוא מוצע כאן, ואומרים: קרנות הפנסיה חקנינה אגרות חוב לעשרים שנה, ואיננו יודעים את המחיר, הרי שאנו נותנים להם לעשות מה שעשו מנהלי הבנקים. ואם יבואו היום מנהלי הבנקים ויגידו: אתם עשיתם אותה עסקה, דין אחד יהיה לנו ולכם, לא יהיה לנו פתחון-פה.

מ. בר-און:

אין לזה סום שייכות. אם עשו זאת לצורך הוויסות.

ד. תיכון:

אני בא ואומר בוודאות - - -

היו"ר א. שפירא:

שעסקה זו היא נגד דו"ח ועדת בייסקי?

מ. איחן:

לא נגד הדו"ח, נגד החוק.

ד. חיכון:

אני בא ואומר, שכאשר אנו מאשרים את העיסקה במתכונת שהיא מוגשת לנו, יש חשש שאנחנו מאפשרים למישהו, בצורה זו או אחרת, לעבור על החוק. לכן הצעתי לאוצר אתמול והיום, שישחרר את ועדת הכספים מהמטלה הזאת. אנחנו נגדיל להם את התקציב ב-45 מליון דולר, והם יעשו את ההסדרים שלא בידיעתנו. אם ההסדרות, אם חברת העובדים, ירצו יכניסו את "הסחורה הזאת" לקופות הפנסיה, לא ירצו - לא יכניסו. אבל כאשר באים אלינו, אנחנו איננו יכולים לאשר עסקה כזאת 58 יום אחרי פרסום דו"ח ועדת-בייסקי.

יכול להיות שיבוא מישהו ויגיד שדו"ח ועדת-בייסקי אינו צודק בקטע זה. אם אינו צודק בקטע זה, יכול להיות שאינו צודק גם בקטעים אחרים, ואז הטיעון של ראשי הבנקים, שהם לא הבינו, מתאשר על-ידי מעשה האוצר. יכול להיות שמישהו יענה לי, שאני טועה בתחום מסויים. ויכול להיות שאני יכול לטעות. אילו היו מחירים וטערים - - -

היו"ר א. שפירא:

אנחנו סיכמנו, שקרנות הפנסיה אינן חייבות לקנות.

מ. בר-און:

זה מתן היחר. לא מורים להן.

ד. חיכון:

אני יודע.

היו"ר א. שפירא:

ביקשנו שקרנות הפנסיה יכתבו מכתב.

ד. חיכון:

שער בנפשו, שיבואו היום אל מנהלי קרנות הפנסיה של ההסתדרות ויאמרו להם: חתנו מכתב, ואם לא חתנו מכתב, כל חכנית ההצלה של סולל-בונה תרד לטמיון, האם הם לא יתנו את המפתח? אתה יכול להניח מראש שאין באפשרותם שלא לתח את המכתב.

ומכאן אני עובר למכתב שהפנה בנק הפועלים אל האוצר בענין ההסדר בשוק ההון. בסעיף 2(ב) כתוב, שיהיה אפשר לגעת במניות-ההסדר בהתאם להסדר שייקבע בין הבנקים, שר האוצר ונגיד בנק ישראל. בהעדר הסכם יכריע ראש הממשלה או מי שיוסמך על-ידו.

אני אומר שכל התהליך הזה אינו מוצק, ובמקום להגיע להסדר כללי, עושים הסדר פרטני, ובניגוד להצעות של בנק הפועלים לאוצר.

אינני רוצה להאריך. בדקתי את הענין עם משפטנים וכלכלנים. בצורה בה מביאים את העסקה לפנינו, אנו הופכים להיות אוטומטית שותפים לדבר עבירה.

מאחר שאני חרד להמסך תפקודו של סולל-בונה, אני מציע, שהוועדה חציע לאוצר לאשר העברה של 45 מליון דולר מהרזרבה ישירות לסולל-בונה, והאוצר הוא שיעשה לאחר מכן את ההסדר בינו ובין סולל-בונה, ההסתדרות וקרנות הפנסיה.

אדוני היושב ראש, אתה יכול להביא עסקה זו להצבעה. הערותי נראמו בפרוטוקול. בעוד 5 שנים, כאשר הבעיה תחזור, יבואו ויאמרו לנו: מדוע קבלתם החלטה זו.

א. ויינסטיין:

הבעיה שהעלה חבר-הכנסת תיכון היא בעיה מהותית, ואפשר לפתור אותה על-ידי כך, שהמחיר ייקבע לפי חוות דעת של יועצים מומחים לכך או על-ידי אקטוארים או על-ידי רואי חשבון.

ח. רמון:

כל מה שאמר חבר-הכנסת תיכון עכשו, הוא אמר ביטיבה הקודמת.

ד. תיכון:

לא.

ח. רמון:

אדוני היושב ראש, אני מבקש שתביא את הפניה להצבעה, ולא תאפשר לאף אחד לדבר, כי הדיון נסתיים.

היו"ר א. שפירא:

אני אתן רשות הדיבור לנציג האוצר, המבקש להכניס תיקון בדברי חסבר לפנייה.

חבר-הכנסת תיכון, העליית נקודה זו ביטיבה הקודמת. ואני רוצה להגיד לך מה סיכמנו. סיכמנו:

א. מי שמבצע את העסקה אלו הן קרנות הפנסיה. ואם דברת על דו"ח ועדת בייסקי, בדרך כללועדת הכספים נותנת היתר, היא אינה נותנת הוראות. גם אם אנחנו נותנים היתר, קרנות הפנסיה אינן חייבות לקנות את אגרות החוב.

ב. היות וזה ייעשה על-חשבון ה-8% אמצעים חפשיים של קרנות הפנסיה, ולא על חשבון ה-92%, ואיננו רוצים שתהיה הלאמה של קרנות הפנסיה, שמכריחים אותן, ביקשנו שקרנות הפנסיה יכתבו מכתב לאוצר, לא אלינו. ולכן אמרנו שהאיטור כפוף למכתב של קרנות הפנסיה, כמו קרן "מבטחים" שהמנהל שלה הוא עמוס ערן, שהן קונות את אגרות החוב מבחינה כלכלית ולא מתוך הכרח.

אני אומר לפרוטוקול: האוצר צריך לבדוק, אם הוא אינו עובר על דו"ח ועדת בייסקי. זה איננו חפקידה של ועדת הכספים. אנחנו צריכים לבדוק את הפנייה של האוצר. וכל האחריות תפול על האוצר.

היועץ המשפטי רוצה להוסיף?

א. דמביץ:

ברגע זה, לא. אם אטאל שאלה, אני צריך זמן כדי לבדוק.

פ. גרופר:

זה חוקי או לא חוקי?

ד. תיכון:

אני מעביר את המסמכים למר דמביץ.

היו"ר א. טפירא:

אני מביא להצבעה פניית האוצר, ואני מודיע לפרוטוקול: למרות שאנו מצביעים, אם הפנייה תאושר בהצבעה, אין מבצעים אותה עד שהיועץ המטפטי לוועדה, מר דמביץ, יבדוק את העניין. אם מר דמביץ יגיע למסקנה, שההצבעה בסדר, לא תהיה עוד הצבעה. אם מר דמביץ יגיע למסקנה, שאסור היה לנו לעשות זאת, אני מודיע כבר עכשיו: אני מבקש רביזיה על ההצבעה.

מ. איתן:

האיטור הוא איטור מותנה עד לבדיקה של מר דמביץ, ושום דבר אינו

זז.

ד. תיכון:

הם אינם יכולים לבצע ממילא עד שלא יוסכם על המחיר.

היו"ר א. טפירא:

נציג האוצר מבקש להציע תיקון סכני לדברי ההסבר לפנייה.

ע. שגב:

אקרא את הנוסח החדש שאנו מציעים, ואסביר את המסמעות. בדברי ההסבר, בסיפא של הפסקה הראשונה, אחרי המלים "מאמציהן החפטיים", אנו מציעים להוסיף את המלים: "ומההשקעה המוכרת".

ח. רמון:

קבענו גם שיהיה כתוב, שן רוכשות מטיקול עסקי.

ע. שגב:

או.קי.

ד. תיכון:

אתה אינך יכול להסתפק באמירת או.קי., אתה צריך להביא את הנוסח

בכתב לפני הוועדה.

ע. שגב:

האמצעים החפטיים של הקופות הם 8% מסך כל הנכסים. השקעה מוכרת היא, ש-10% מנהלי הקופות יכולים לרכוש השקעה מוכרת. מסמעות התיקון היא, שקופות פנסיה יוכלו לרכוש פניות בנקאיות בסכום של 45 מליון דולר חלק באמצעים החפטיים וחלק בהשקעה המוכרת.

ד. תיכון:

בחלק החפטי, בהשקעה המוכרת, הן היו אמורות לקנות אגרות חוב

של המדינה?

ע. שגב:

כן.

ד. תיכון:

עכשיו זה יבוא על חשבון אגרות החוב של המדינה?

כן.

היו"ר א. ספירא:

אני מעמיד להצבעה פנייה מס' 32 של הממונה על החקציבים, כולל התיקון בדברי ההסבר לפנייה: אחרי המלים "מאמצעיהן החפטיים" שבסיפא של הפסקה הראשונה לדברי ההסבר, תחוספנה המלים: "על-פי סיקול עסקי ומהסקעה מוכרת".

ה צ ב ע ה

ברוב קולות נגד 4 אוסרה פנייה מס' 32 של הממונה על החקציבים, כולל התיקון בדברי ההסבר לפנייה: אחרי המלים "מאמצעיהן החפטיים" שבסיפא של הפסקה הראשונה לדברי ההסבר, תחוספנה המלים "על-פי סיקול עסקי ומהסקעה מוכרת".

היו"ר א. ספירא:

יועץ כלכלי, כפי שהציע חבר-הכנסת אריאל ויינסטיין, יתן חוות דעת על המחיר.

צווים לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) - אמיסיה של תידראן הנפקות (1986) בע"מ
ואמיסיה של לאומי, חברה למימון בע"מ
(מכתביו של שר האוצר מיום ה' בסיון התשמ"ו-12.6.86 ומיום כ"א באייר התשמ"ו-6.6.86)

היו"ר א. ספירא:

אנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום של ישיבה זו: שתי הנפקות של חדיראן ושל לאומי, חברה למימון בע"מ. דברי הסבר יביא מר פרידמן.

מ. פרידמן:

הבקשה היא לאשר הגבלת מס לשתי הנפקות - הנפקה של חדיראן והנפקה של לאומי חברה למימון בע"מ. ההנפקה של חדיראן מורכבת משני חלקים: חלק אחד - 42,5 מליון שקלים חדשים. ההנפקה היא במסגרת הרפורמה והיא באה במקום הלוואות פיתוח שניתנו באישור מרכז ההסקעות. החלק השני - 10 מליון דולר.

היו"ר א. ספירא:

10 מליון דולר? במכתבו של שר האוצר מופיע סכום של 10 מליון שקל.
מ. פרידמן:

אני מחנצל על הטעות, זה צריך להיות 15 מליון שקל חדש.
היו"ר א. ספירא:

למה מיועד הכסף?

מ. פרידמן:

למחקר ופיתוח.

היו"ר א. ספירא:

מה גובה הריבית?

מ. פרידמן:

87.

היו"ר א. שפירא:

הם יסתדרו עם הבטחונות?

מ. פרידמן:

הם נמצאים בדיון עם הכורסה. לכל היותר, הם יקבלו ערבות מהחברות.

היו"ר א. שפירא:

אני מעמיד להצבעה צו לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) אמיסיה של תדיראן הנפקות (1986) בע"מ.

ה צ ב ע ה

צו לעידוד החסכון (פטור ממס הכנסה) אמיסיה של תדיראן

הנפקות (1986) בע"מ - א ו ש ר

היו"ר א. שפירא:

אנו עוברים לאמיסיה השניה - אמיסיה של לאומי, חברה למימון בע"מ.

י. ארידור:

אני מבקש רשימה של כל החברות של בנק לאומי לישראל שבהן יושב

מר יפת.

היו"ר א. שפירא:

חבר-הכנסת ארידור, הנפיקה זו מיועדת להתיישבות ולעודד 10 חברות המחכות לכסף. כאשר מר פרידמן הביא את הבקשה לראשונה, והופיעו בה "בנק לאומי" ו"מר יפת", לא אישרנו. אחר כך באו עם בקשה של "לאומי חברה למימון". שאלת, האם מר יפת נמצא בחברה זו, ומר פרידמן אמר: לא.

מ. פרידמן:

אני אמרתי על-פי הודעת הבנק. הם סעו, הם לא ידעו.

היו"ר א. שפירא:

מר פרידמן כתב לי שהוא סעה, ומר יפת יושב בחברה זו. עכשו טוב מביאים את הבקשה. אתה אינך רוצה לשאול אם מר יפת חי או לא, אתה רוצה לדעת אם מר יפת עומד בראש החברה.

י. ארידור:

זו חברה-בת של בנק לאומי. בנק לאומי היה צריך לבצע את המלצות דו"ח בייסקי בתחום הפרסונלי. אם הוא לא ביצע, אני רוצה לאשר את הגבלת-המס להנפקה, אבל אני רוצה שהקטע הזה של ד"וח בייסקי יכלול בחשקיף.

היו"ר א. שפירא:

אני פונה אליך כאל ידיד נפש: אין בהמלצות ועדת בייסקי שום המלצה, טועדת הכספים תטיל סנקציות על בנק לאומי.

י. ארידור:

אינני מציע להטיל סנקציות. אני מציע לכלול קטע זה של דו"ח בייסקי

בתסקיף.

היו"ר א. שפירא:

מעניינים את אלה המחכים לכספים.

י. ארידור:

אם אתה מוכן לכלול את המלצות ועדת בייסקי שלא יוסמו, בבקשה.

ע. סולודר:

לא מקובל עלי שנעצור את כל גלגלי המסק עד שייוסמו המלצות ועדת בייסקי. עם כל החשיבות של דו"ח ועדת בייסקי; ואני מעריכה את הדו"ח, אני חושבת שעיקר ההמלצות הן המלצות עניניות לגבי ניהול שוק ההון. אני אינני חושבת שאנו יכולים לעצור את כל גלגלי המסק.

י. ארידור:

אני לא הצעתי את זה.

ע. סולודר:

מה שאתה מציע הוא להכניס לאיטור שלנו את ההמלצות של ועדת בייסקי.

י. ארידור:

כדי להזהיר את הציבור.

ע. סולודר:

יש דרכים אחרות.

י. ארידור:

זה עניין של גילוי נאות. מה שמציעים לנו עכסו זה דבר בלתי-חוקי.

ע. סולודר:

אני אינני חושבת.

י. ארידור:

כאשר אמרתי שזה לא חוקי, מר פרידמן לא קפץ מעורו לומר שאני סועה. גם מר דמביץ לא יצא מעורו.

ע. סולודר:

אני רוצה לשמוע את היועץ המשפטי.

י. ארידור:

אני מעלה את שאלת החוקיות, כל זמן ששה לא נכלל בתסקיף.

היו"ר א. ספירא:

על-פי בקשת חבר-הכנסת ארידור, לא אביא זאת להצבעה היום.

י. ארידור:

אינני מבקש לדחות את ההצבעה.

היו"ר א. ספירא:

אתה ביקשת להכניס דבר - - -

י. ארידור:

אם הדבר לא יוכנס, ייעשה דבר בלתי-חוקי, שעליו ועדת בייסקי כתבה את הדו"ח, לא רק את ההמלצות האישיות, וזה העניין של גילוי נאות.

ע. סולודר:

אני רוצה לשמוע מה אומר היועץ המשפטי לוועדה.

א. דמביץ:

ברור שהוועדה יכולה לחת אייורה בכל תנאי שהיא מוצאת לנכון. היא יכולה לומר, שהיא מתנה את האיטור בכך, שהתסקיף יכלול מה שקורא חבר-הכנסת ארידור גילוי נאות של העובדה שדירקטור פלוני יושב במקום, אף-על-פי שלפי שיטה מסויימת הוא לא היה צריך לשבת. הרי בכל תסקיף יש פירוט די נכבד

כל שמות הדירקטורים של החברה ושל הכיסורים שלהם, ולכל אחד יש תיאור ממצה, מיהו הדירקטור, כדי שתדע עם מי יש לך עסק. כך, לכאורה, ויותר מזה, אמילו הרשות לניירות ערך יכולה היתה - - -

י. ארידור:

צריכה.

א. דמביץ:

לתבוע מהבנק המנפיק שיהיה כחוב גם פרט זה. אם זה תפקיד הוועדה לעשות זאת, זו שאלה אחרת. אבל שהיא יכולה - יכולה.

היו"ר א. ספירא:

חבר הוועדה יכול לבקש - - -

א. דמביץ:

יכול לבקש שהוועדה תאמר, שהאישור יהיה מותנה בכך שבחשקף זה

ייאמר.

דבר אחד אני רוצה להגהיר, וזה אולי קצת שונה מדעתו של חבר-הכנסת ארידור: הממונה הישיר על חוקיותו של חשקף, זו הרשות לניירות ערך. ואנו יכולים לצאת מהנחה, שכל אחד יעשה את שלו, וכאשר הדבר יגיע לרשות לניירות ערך יהיה שם מי שיעלה את העניין.

י. ארידור:

שם יגידו: הנושא נדון בוועדת הכספיה, והיא החליטה שלא צריך לעשות זאת גם אנחנו איננו צריכים להחליט.

א. דמביץ:

הרשות לניירות ערך היא שצריכה לפקח על העניין, ולא יתכן שיאמרו: הנושא היה בוועדת הכספים והיא לא החליטה שצריך לעשות זאת, לכן גם אנחנו איננו צריכים.

י. ארידור:

היום זה לא גילוי נאות.

א. דמביץ:

זה לא סופי.

י. ארידור:

שיגישו סופי.

נ. דאוביג:

מהחברה המנפיקה מר יפת התפטר, כך שמבחינת הגילוי הנאות על החברה - - -

י. ארידור:

את נותנת חוות דעת מספטית לפי חוק הרשות לניירות ערך? קראת את דו"ח הוועדת בייסקי?

נ. דאוביג:

פחות או יותר.

י. ארידור:

מה שכתוב שם, לפי החוק, צריך להכניס בחשקף כאן.

נ. דאוביג:

השאלה היא, האם צריך להיות פירוט.

י. ארידור:

על השאלה, מה צריך להיות בתסקיף, ועדת בייסקי נתנה תשובה.
אם הוועדה לא תתנה את האיטור בגילוי נאות, פירוש הדבר סעוטים
צחוק לא מהמלצות הפרסונליות, אלא מהבעייה הסרטיית של ויסות המניות.

ע. סולודר:

אפשר לאטר ולבקש ממי שכותב את התסקיף - - -

י. ארידור:

זה דבר יסודי, זה כרוך בפלילים. מטבר ויסות המניות היה נמנע,
אילו יפת ודומיו היו מבצעים את הענין של גילוי נאות אצל הרשות לניירות
ערך.

היו"ר א. טפירא:

על בסיס איס, אינני מביא נוסא זה להצבעה עכשו.

י. ארידור:

לא איכפת לי מאיזו סיבה אתה מחליט החלטה נבונה.

היו"ר א. טפירא:

היטיבה נעולה.

היטיבה ננעלה בטעה 13.31